

Uusi alku 13

Jeesusta syytetään mielisairaaksi perkeleen kätyriksi

Mark 3:20-30

5.5.2010

Edellä olemme käsitelleet ns. Kapernaumin väittelyitä. Niissä Markus kuvaa sitä, kuinka Jeesuksen julkinen toiminta sai heti alussa vastaansa ankaraa arvostelua. Se oli niin kovaa, että lopulta fariseukset liittoutuivat aiempien vihamiestensä, Herodeksen kannattajien kanssa, voidakseen tappaa Jeesuksen Mooseksen lakiin vetoamalla.

Alkoi Jeesuksen toiminnan murroskausi. Hän vetäytyi murhanhimoisten vastustajiensa luota pois, Gennesaretin järven rantamille. Sitten hän kutsui kaksitoista opetuslastaan, aikomuksenaan lähettää heidät vastaiskuun ympäri maata.

Omaisten hätä Jeesuksesta

Mutta tässä vaiheessa vastustajienkin panokset kovenevat. He ovat saaneet puhuttua Jeesuksen sukulaisetkin puolelleen.

Ja hän tuli kotiin. Ja taas kokoontui kansaa, niin etteivät he päässeet syömäänkään. Kun hänen omaisensa sen kuulivat, menivät he ottamaan häntä huostaansa; sillä he sanoivat: "Hän on poissa suunniltaan". (Mark 3:20-21)

Ehkä Jeesuksen vastustajien ei kuitenkaan tarvinnut kovin paljoa selittää hänen äidilleen ja veljilleen, että hän oli sekava, harhainen ja pois oikeilta raiteilta. Näyttihän se tietysti hyvin epäilyttävältä, että heidän tuntemansa poika ja veli, joka aiemmin oli tehnyt tavallisia rakennustöitä, nyt olikin saanut aikaan valtavan kansanliikkeen. Normaali tolkkua elämä, johon kuuluvat mm. säännölliset ruoka-ajat, oli häiriintynyt Jeesukselta pahasti. Siksi Jeesuksen äiti ja veljet lähtivät toppuuttelemaan Jeesusta ja viemään hänet kotiin lepäämään, että turhat höyryt pääsisivät päästä ja kohkaaminen loppuisi.

Pää sekaisin uskosta?

Tällainen ajatus johtui varmasti osaksi juuri siitä kiireestä ja kansanjoukoista, jotka Jeesus oli saanut aikaan. Mutta luultavasti häntä epäiltiin yleisesti mielisairaaksi muistakin syistä. Yksi oli hänen merkillinen itsetajuntansa. Olihan hän jo edellä kerrotun mukaan sanonut, että hän on Ihmisen Poika, jolla on valta antaa syntejä anteeksi (Mark 2:10).

Johanneksen evankeliumi tietää kertoa tästä puolesta enemmänkin:

Niin juutalaiset vastasivat ja sanoivat hänelle: "Emmekö ole oikeassa, kun sanomme, että sinä olet samarialainen ja että sinussa on riivaaja?" Jeesus vastasi: "Minussa ei ole riivaajaa, vaan minä kunnioitan Isääni, ja te häpäisette minua. Mutta minä en etsi omaa kunniaani; yksi on, joka etsii ja tuomitsee. Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä näe kuolemaa." Juutalaiset sanoivat hänelle: "Nyt me ymmärrämme, että sinussa on riivaaja. Abraham on kuollut ja profeetat, ja sinä sanot: 'Jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä maista kuolemaa'. Oletko sinä suurempi kuin isämme Abraham, joka on kuollut? Ja profeetat ovat kuolleet; keneksi sinä itsesi teet?" (Joh 8:48-53)

Aika moni, joka on kokenut voimakkaan uskonnollisen murroksen eli ns. ”tullut uskoon”, joutuu kokemaan jotain vastaavaa. Lähipiiri ei ymmärrä sitä, että aiemmin niin reteä mies tai nainen muuttuu äkisti ja kiinnostuu uskon asioista. Ei osallistu aiempiin rientoihin, vetäytyy ehkä erilleen aiemmista ystäväistä, rupeaa käymään seurakunnan tilaisuuksissa, rukoilee ja lukee Raamattua. Usein kaveripiiri hylkää tällaisen ihmisen, samoin perhe ainakin jossain mielessä. Taustalla voi olla myös huoli siitä, että usko on sekoittanut häneltä päin.

Ja joskus se pää voikin sekoittua, ainakin joksikin aikaa. Jeesuksen seuraajaksi ryhtyminen merkitsee voimakasta identiteetin muutosta, myös nyky-Suomessa. Kun vastakäätynyt etsii uutta tapansa olla ihminen, tapahtuu usein ylilyöntejä ja joissain asioissa voi olla turhaa jyrkkyyttä.

”Asiantuntijoiden” lausunto

Jeesuksen aikana kirjanoppineet varmaankin vastasivat jotain samaa kuin lääkäri ja psykiatri nykyisin. Ajateltiin, että heillä on aikansa pätevin tieto siitä, mitä hyvä ihmiselämä on. Niinpä he astuvat nyt kuvaan mukaan samaan aikaan Jeesuksen omaisten kanssa. Voisiko jopa olla, että omaiset ovat kutsuneet paikalle näitä asiantuntijoita antamaan diagnoosin Jeesuksesta ja näin mahdollistamaan sen, että poika ja veli saataisiin kotiin rauhoittumaan. Se oli heille kiusallinen ja raskas velvollisuus, mutta kun parhaat asiantuntijat antaisivat lausuntonsa, he uskaltaisivat tehdä sen, mikä oli pakko tehdä.

Ja niinpä nuo asiantuntijat antoivat lausuntonsa:

Ja kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemissa, sanoivat: ”Hänessä on Beelsebul”, ja: ”Riivaajien päämiehen voimalla hän ajaa ulos riivaajia”. (Mark 3:22)

Mutta eivät he Markuksen mukaan Jeesusta mitenkään tutkineet. He vaan hokivat diagnoosiaan, vastoin parempaa tietoaan, kuviteltuun oppineisuuteensa vedoten. Heidän ideanaan on tehdä tyhjäksi se, että Jeesus oli kiistatta parantanut ihmisiä ja karkottanut pahoja henkiä. Se kaikki oli heidän mukaansa paholaisen työtä. Sen todisti se, että Jeesus muka itse käyttäytyi kuin riivattu, mistä kertoi hänen outo itsetietoisuutensa ja se kiire ja väkijoukkojen kerääminen, mitä kukaan normaali ihminen ei saa aikaan.

Heidän maailmankuvaansa ei mahtunut se, että maailmaan oli saapunut Raamatun lupaama Messias. He olivat koko ikänsä opiskelleet sellaisessa perinteessä, joka odotti aivan muun laista Messiasta kuin Jeesus. Siksi oli tapahtunut niin, että ”kuvitellessaan viisaita olevansa he ovat tyhmiksi tulleet”.

Näinhän tiedemiehille joskus käy. Totuttua perusnäkemystä eli ajatussystemin taustalla olevaa perustavaa oletusta, *paradigmaa*, pyritään puolustamaan kaikilla mahdollisilla tavoilla sellaisia havaintoja vastaan, jotka kumoaisivat sen. Juutalaiset kirjanoppineet eivät olleet tiedemiehiä sanan nykyisessä merkityksessä, mutta sama ilmiö näkyy heissäkin. Jeesuksesta tehdyt havainnot piki väkisin selittää tavalla, joka ei olisi kumonnut heidän selitystään maailmasta. Hänet piti tulkita riivatuksi. Siitä huolimatta, että riivaaja sai aikaan pahoja vaikutuksia ja Jeesus paransi ja armahti.

Jeesuksen vastaus

Niin hän kutsui heidät luoksensa ja sanoi heille vertauksilla: ”Kuinka saatana voi ajaa ulos saatanan? Ja jos jokin valtakunta riitautuu itsensä kanssa, ei se valtakunta voi pysyä pystyssä. Ja jos jokin talo riitautuu itsensä kanssa, ei se talo voi pysyä pystyssä.

Ja jos saatana nousee itseänsä vastaan ja riitautuu itsensä kanssa, ei hän voi pysyä, vaan hänen loppunsa on tullut. (Mark 3:23-26)

Jeesus kutsui ihmiset luokseen opettaakseen heille, miten asia oli. Kirjanoppineetkin joutuivat kuulemaan opetusta kuin ymmärtämättömät, joita he itse asiassa olivatkin, vaikka eivät itse sitä tajunneet.

Jeesus opetti vertauksilla. Kuinka parempi opetustapa se onkaan kuin luennointi. Nykyisin me opettajat pureskelemme kaiken valmiiksi, ja silti kaikki menee kuulijoita toisesta korvasta sisään ja toisesta ulos. Jeesuksen opetustavassa kuulija joutui itse miettimään, mitä vertaus tarkoitti. Samalla opetus oli helposti muistettavassa, mieleenpainuvassa muodossa.

Jeesuksen vertauksen ideana on kumota kirjanoppineiden väite vastakysymyksellä: Miten olisi mahdollista, että jokin suuri yhteisö pysyy pystyssä, jos sen päämies taistelee alaisiaan vastaan? Eli: jos nyt pääpaholainen on hänen kauttaan käynyt pienempiä riivaajia vastaan, niin silloinhan paholaisen valtakunnassa on täysi sisäinen kapina päällä. Silloin paholaisen valta ei kestä. Mutta se on vastoin kaikkia havaintoja. Saatana on yhä voimissaan, kuten katkera kokemus todistaa.

Tämä siis todistaa, että kirjanoppineiden hänestä tekemä diagnoosi vie mahdottomuuksiin ja on siis väärä. Jeesusta vastaan esitetty pahansuopa väite on tullut kumotuksi.

Jeesus vapauttaa paholaisen vallasta

Eihän kukaan voi tunkeutua väkevän taloon ja ryöstää hänen tavaraansa, ellei hän ensin sido sitä väkevää; vasta sitten hän ryöstää tyhjäksi hänen talonsa. (Mark 3:27)

Tässä Jeesus osoittaa, että ei hän ole perkeleen kätyri, vaan hänen vastustajansa. Hänen parantamisteoissaan on kyse siitä, että hän käy itseään pääpaholaista vastaan, sitoo hänet ja vapauttaa ihmisiä hänen vallastaan.

Se tapahtuu käsittääkseni kahdella tavalla. Paljon harvinaisempi tapa on se, että ihmisen on tosiaan riivattu ja Jeesus karkottaa riivatun. Tätä kai tapahtuu nykyisinkin vaikkapa jossain lähetyksentillä tai sellaisissa tapauksissa, että ihmiseltä on mennyt pää sekaisin spiritismin tai noituuden harrastamisessa.

Paljon yleisempi tapa on seuraava: Jeesus on Jumalan Poika, siis Jumala itse, mutta ihmisluonnon omaksuneena. Hän kävi taisteluun paholaista vastaan, ottamalla päälleen ihmiskunnan synnit. Paholaisen paras ase on nimittäin se, että jokainen meistä on tehnyt syntiä Jumalaa vastaan ja tullut syylliseksi Jumalan edessä. Tätä paholainen käyttää hyvin tehokkaasti hyväkseen. Hän vieraannuttaa meidät Jumalasta huonon omantuntomme avulla. Hän syyttää meitä Jumalan edessä. Siksi emme uskalla lähestyä Jumalaa ja pyytää anteeksi. Paholainen tuo tilalle tavarain ja rikkauden ja maineen himon. Hän tuputtaa meille nautintoa, alkoholia ja turruttavaa viihdettä, jotta unohtaisimme sielumme oikean ravinnon.

Mutta Jeesus otti paholaiselta pois sen parhaan aseensa. Hän tuli syntiseksi meidän puolestamme. Hän kärsi meidän rangaistuksemme. Se merkitsee, että paholaisella ei ole enää mitään, millä hän voisi syyttää meitä Jumalan edessä. Syntimme on sulanut ja hävinnyt Jeesuksen sovintovereen. Jumala ei enää ole ankara tuomari. Jeesuksen tähden hän on meidän rakas Taivaallinen Isämme. Me uskallamme luottaa siihen, että hän on luvannut armahtaa meitä. Tällöin paholainen on sidottu.

Hänellä ei enää ole keinoja, eli syyllisyyttä, jolla hän voisi pitää meidät vankeinaan ja vieraannuttaa meidät Jumalasta. Vapaudumme hänen ”talostaan” ja juoksemme Jumalan valtakunnan kedolle hänen rakkaina lapsinaan.

Pyhän Hengen pilkka

Seuraavaksi Jeesus kävi ankaraan vastahyökkäykseen kirjanoppineita ja heidän ”asiantuntijuuttaan” vastaan:

Totisesti minä sanon teille: kaikki synnit annetaan ihmisten lapsille anteeksi, pilkkaamisetkin, kuinka paljon pilkannevatkin; mutta joka pilkkaa Pyhää Henkeä, se ei saa ikinä anteeksi, vaan on vikapää iankaikkiseen syntiin." Sillä he sanoivat: "Hänessä on saastainen henki". (Mark 3: 28-30)

Jeesuksen sanat ovat juutalaisessa kulttuurissa oudot. Jumalan pilkka oli synti, jota ei saanut anteeksi, vaan siitä tuomittiin kuolemaan. Sen perusteellahan Jeesus itsekin myöhemmin tuomittiin, kun hän oli tunnustanut olevansa ”Kristus, sen Ylistetyn Poika”:

Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Mitä me enää todistajia tarvitsemme? Te kuulitte hänen pilkkaamisensa. Mitä arvellette?" Niin he kaikki tuomitsivat hänet vikapääksi kuolemaan. Ja muutamat rupesivat sylkemään häntä ja peittivät hänen kasvonsa ja löivät häntä nyrkillä ja sanoivat hänelle: "Profetoi!" Oikeudenpalvelijatkin löivät häntä poskelle. (Mark 14:63-65)

Jeesuksen seurassa kuitenkin saattoi saada jopa ihan aidon ja oikean ja tarkoitetun jumalanpilkan anteeksi. Vaikka pilkkaisi Jumalaa miten paljon, sen voi saada anteeksi Jeesuksen sovitustyön takia.

Tätähän on kuvattu vaikkapa Aleksis Kiven Seitsemässä veljeksessä. Sen loppupuolella kerrotaan, kuinka Jukolan Juhani viljan vie halla taas kerran. Koskettavassa kohtauksessa Juhani viipy yksin pitkään hallan turmelemalla pellolla, kasvot vihasta vääristyneinä ja taivasta kohden käännettyinä, Jumalaa kiroten, että mitä hänen piti köyhää näin kiusata. Jukolan uskovainen piikatyttö näki tapauksen, säikähti ja alkoi rukoilla Juhani puolesta. Ja Juhani pelästyi Jumalan kiroamistaan, tuli mielenmuutokseen ja alkoi käydä kirkossa!

Mutta Jeesus sanoo, että on olemassa pilkkaa, jota ei anneta anteeksi. Sitä on Pyhän Hengen pilkkaaminen. Kirjanoppineiden sanat olivat ainakin lähellä Pyhän Hengen pilkkaa, sillä he väittivät, että Jeesuksen voimana on saastainen henki. Näin he olivat samaistamassa Pyhän Hengen saastaisiin henkiin.

Pyhän Hengen pilkkaan ei kai kuitenkaan voi syyllistyä vahingossa. Se on tietoista pilkkaa, joka kohdistuu Jumalan Henkeen ja hänen toimintaansa sanassa ja sakramenteissa.

Joillakin ihmisillä saattaa jossain vaiheessa elämäänsä käydä niin, että heihin iskee valtava syyllisyys, kun he muistelevat jotain aiempaa tekoaan ja ajattelevat, että he ovat syyllistyneet Pyhän Hengen pilkkaan, jota ei voi saada anteeksi. Asia on kuitenkin niin, että sellainen henkilö, joka on oikeasti syyllistynyt Pyhän Hengen pilkkaan, on niin paatunut, ettei se häntä hetkauta. Ei hänellä ole siitä paha mieli eikä hän ole sen tähden huolestunut.

Jos sinua pelottaa se, että olet syyllistynyt Pyhän Hengen pilkkaan, niin ole huoleti. Usko Jeesuksen sovitustyön takia syntisi anteeksi ja rauhoita paha omatuntosi. Jos olisit Pyhän Hengen pilkkaaja,

niin sinulla olisi ihan erilaiset ajatukset. Et etsisi etkä edes toivoisi anteeksiantamusta. se että etsit ja toivot anteeksiantamusta, kertoo siitä, että Pyhä Henki ei ole sinua hylännyt, vaan hän herättelee sinua Jumalan lailla ja ajaa sinua etsimään armoa Jeesuksesta.

Omaisiet tulevat auttamaan

Ja hänen äitinsä ja veljensä tulivat, seisautuivat ulkopuolelle ja lähettivät hänen luoksensa kutsumaan häntä. (Mark 3:31)

Jeesuksen omaisia olivat äiti Maria ja Jeesuksen veljet. Joosef oli varmaankin jo kuollut; olihan hän Mariaa vanhempi.

Jeesus on juuri kumonnut kirjanoppineiden syytökset. Hänen omaisensa tiesivät kai muutenkin, että nämä ”asiantuntijat” olivat väärässä: ei Jeesus riivattu ollut.

Mutta hän oli heidän mielestään muuten pois tolaltaan eli sekaisin, liian menemisen ja hyörimän sekoittama. He tulivat siksi ottamaan hänet huostaansa, vaikka kirjanoppineista ei siihen apua ollutkaan. He lähettivät jonkun sisälle taloon, kertomaan Jeesukselle, että heillä olisi asiaa.

Ja kansanjoukko istui hänen ympärillään, ja he sanoivat hänelle: "Katso, sinun äitisi ja veljesi tuolla ulkona kysyvät sinua". Hän vastasi heille ja sanoi: "Kuka on minun äitini, ja ketkä ovat minun veljeni?" Ja katsellen ympärilleen niihin, jotka istuivat hänen ympärillään, hän sanoi: "Katso, minun äitini ja veljeni! Sillä joka tekee Jumalan tahdon, se on minun veljeni ja sisareni ja äitini." (Mark 3:32-35)

Jeesus ei kuule omaistensa kutsua. Hän seuraa korkeampaa kutsua, Taivaallisen Isän hänelle antamaa kutsumusta.

Jumalan tahdon seuraamisen takia välit omaisiin voivat katketa

Näin Jeesus siis tiesi itse omasta kokemuksestaan jo tässä vaiheessa elämäänsä, mitä Jumalan tahdon seuraaminen merkitsee. Se saattaa merkitä sitä, että välit menevät poikki myös omaan perheeseen, kaikkein lähimpiin ihmisiin.

Niin Pietari rupesi puhumaan sanoen hänelle: "Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua". Jeesus sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ei ole ketään, joka minun tähteni ja evankeliumin tähden on luopunut talosta tai veljistä tai sisarista tai äidistä tai isästä tai lapsista tai pelloista, ja joka ei saisi satakertaisesti: nyt tässä ajassa taloja ja veljiä ja sisaria ja äitejä ja lapsia ja peltoja, vainojen keskellä, ja tulevassa maailmassa iankaikkista elämää. (Mark 10:28-30)

Omaisistakin on luovuttava silloin, jos he estävät sinua uskomasta Jeesukseen, yrittävät vieroittaa sinua hänestä ja hänen sanastaan, esim. pilkkaamalla tai väittämällä, että Jeesukseen uskomisen on sairasta tai tyhmää tai tarpeetonta. Se on kovaa, mutta Jeesus lupaa, että se kannattaa.

Usein käy niin, että myöhemmin omaiset tai ystävät itsekkin ymmärtävät, että Jeesusta seuraamaan lähtenyt ja aiemmin hölmönä pidetty ihminen onkin tehnyt oikean tai ainakin kunnioitettavan ratkaisun.

Näinhän Jeesuksellekin kävi. Hänen äitinsä uskoi myöhemmin häneen Messiaana. Hänen veljestään Jaakobista tuli Jerusalemin alkuseurakunnan johtaja.

Vaikka näin ei kävisikään, silti kaikkein tärkeintä on Jumalan tahdon tekeminen.

Tärkeintä on Jeesuksen kuunteleminen

Mitä se on? – Tässä tapauksessa Jeesus tarkoittaa Jumalan tahdon tekemisellä sitä, että ihminen istuu hänen jalkojensa juuressa ja kuuntelee hänen opetustaan. Näinhän hän sanoi niistä, jotka istuivat hänen ympärillään: ”Katso, minun äitini ja veljeni. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, se on minun veljeni ja sisareni ja äitini”. Eiväthän nämä ihmiset muuta tehneet, kun olivat Jeesuksen seurassa. He olivat, niin kuin Luukkaan evankeliumin Martta, ”valinneet hyvän osan”.

Ja hänellä oli sisar, Maria niminen, joka asettui istumaan Herran jalkojen juureen ja kuunteli hänen puhettansa. Mutta Martta puuhasi monissa palvelustoimissa; ja hän tuli ja sanoi: "Herra, etkö sinä välitä mitään siitä, että sisareni on jättänyt minut yksinäni palvelemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttaisi." Herra vastasi ja sanoi hänelle: "Martta, Martta, moninaisista sinä huolehdit ja hätäilet, mutta tarpeellisia on vähän, tahi yksi ainoa. Maria on valinnut hyvän osan, jota ei häneltä oteta pois."
(Luuk 10:39-42)

Tässä vaiheessa elämäänsä Jeesuksen äiti Maria ja hänen veljensä eivät vielä olleet valinneet ”hyvää osaa”. He olivat ulkopuolella, eivät Jeesuksen jalkojen juuressa. Ei auttanut, vaikka heillä oli eettisesti hyvä aikomus, Jeesuksen auttaminen ja huostaan ottaminen. Olennaista oli Jeesukseen ja hänen julistamaansa ilosanomaan uskominen.